

**Н.Осипенко**

*в.о. директора Полтавського обласного  
центру перепідготовки та підвищення кваліфікації  
працівників органів державної влади, органів  
місцевого самоврядування, державних  
підприємств, установ і організацій*

**Л. Дорошенко**

*начальник навчально-методичного відділу  
Полтавського обласного центру перепідготовки та  
підвищення кваліфікації працівників органів  
державної влади, органів місцевого самоврядування,  
державних підприємств, установ і організацій*

### **Професіоналізм посадових осіб місцевого самоврядування – запорука ефективної життєдіяльності територіальних громад**

Реформа державно-управлінського апарату органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, започаткована в Україні, акцентує першочергову увагу на питаннях розвитку кадрів, які в умовах сучасних перетворень є важливим фактором та одночасно головним суб'єктом динамізації суспільно-політичного та економічного розвитку України, модернізації її базових інститутів. Стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року передбачає, що основним ресурсним потенціалом її реалізації є посадові особи місцевого самоврядування, а місцеве самоврядування, з огляду на означені стратегічні напрями, необхідно розглядати як єдино можливу модель демократизації та оптимізації влади на місцях, максимальне наближення її до людини.[5,с.85]

Виходячи з цього, сучасна посадова особа місцевого самоврядування має володіти і загальними основами науки державного управління, і специфічними знаннями, вміннями та навичками в галузі місцевого самоврядування, стратегії управління, інновацій, бюджетних відносин, управління персоналом і використовувати їх у своїй повсякденній роботі. Муніципальному службовцю у своїй діяльності доводиться поєднувати різні функції: планування, організації, мотивації, аналізу і контролю, спрямовувати зусилля на розв'язання численних проблем життєдіяльності територіальної громади. Органи місцевого самоврядування мають діяти на своїй території як ефективні господарі в ринковому середовищі, що передбачає самостійне визначення векторів розвитку, постановку цілей, організацію роботи щодо їх досягнення.

У цьому плані важливо забезпечити першочергове вирішення питань розвитку кадрового потенціалу органів місцевого самоврядування. В Україні з цією метою діє розвинена мережа обласних центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств,

установ і організацій, яка дає можливість функціонування дієвого механізму підготовки та підвищення кваліфікації.

Особливими чинниками, що впливають на організацію навчання посадових осіб місцевого самоврядування у закладах післядипломної освіти, є кілька факторів. По-перше, відсутність освітніх цензів у виборчому законодавстві. У зв'язку із цим посади в органах місцевого самоврядування обіймають громадяни з різним освітньо-кваліфікаційним рівнем і, оскільки до обрання на посаду вони, як правило, не проходять спеціальної підготовки, то перед ними постає необхідність у стислі строки підвищити кваліфікацію з метою належного виконання посадових обов'язків. По-друге, чотирирічний цикл діяльності місцевих рад обумовлює значну плинність кадрів. По-третє, відсутність вертикалі влади. Все це вимагає особливих підходів до підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування.

Для того, щоб освітній комплекс навчання посадових осіб місцевого самоврядування повною мірою забезпечував потреби органів місцевого самоврядування пропонуємо використовувати такі форми навчання, які б більшою мірою характеризувалися динамічністю та практичною цілеспрямованістю щодо здобуття певних навичок, необхідних для виконання посадових обов'язків. Для цього перш за все необхідно максимально наблизити навчальні програми до потреб слухачів, посилити практичну спрямованість процесу підвищення кваліфікації. Оскільки навчальний процес підготовки посадовців має бути максимально наближений до практичної діяльності, то навчальні програми, на нашу думку, слід адаптувати до регіональних потреб та особливостей. А справді актуальна тематика до професійних програм може бути внесена лише замовниками навчання у тісній співпраці із закладами післядипломної освіти. За цієї умови (виходячи з уже напрацьованого досвіду) буде максимально врахована регіональна кадрова специфіка. З метою обміну досвідом бажано організувати для кожної групи слухачів виїзні практичні заняття.

Враховуючи специфіку управлінської діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, у Центрі застосовуються більш гнучкі та мобільні форми підвищення кваліфікації, які дозволяють за невеликий проміжок часу покращити професійні знання, уміння та навички у конкретному напрямі професійної діяльності. Так, у рамках канадсько-українського проекту «Регіональне врядування та розвиток» були розроблені програми тренінгів для посадових осіб органів місцевого самоврядування «Проект розвитку територіальної громади як спосіб вирішення місцевих проблем з використанням ініціатив населення», «Підготовка лідерів місцевих громад» та «Написання проектів», які із 2012 року включаються до навчальних планів підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування. Тема «Керівництво і лідерство» входить до навчально-тематичних планів

підвищення кваліфікації за професійними програмами та програмами тематичних семінарів для посадових осіб органів місцевого самоврядування. Залежно від категорій посад слухачів, до розкладів занять також включаються теми «Культура ділового спілкування», «Управління конфліктами» та інші.

Відповідно до Програми розвитку місцевого самоврядування у Полтавській області на 2013-2015 роки, керуючись статтею 8 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та статтею 55 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Полтавська обласна рада разом із Центром запроваджує конкурс «Кращий за професією» серед посадових осіб органів місцевого самоврядування Полтавської області. Мета конкурсу – підвищення професіоналізму і творчої активності посадових осіб місцевого самоврядування, виявлення і розвиток їх здібностей, активізація потенційних можливостей.

Однією із інноваційних форм навчання, яку Центр планує запровадити, є дистанційне навчання посадових осіб місцевого самоврядування. Ця форма дасть можливість проводити підвищення кваліфікації без відриву від місця роботи з максимально позитивним результатом у тому напрямку, який потрібен відповідній територіальній громаді, і досягати саме такої якості управління знаннями, яка має підвищити загальний рівень роботи органу місцевого самоврядування.[5,с.36]

Отже, система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування потребує змін, які дадуть можливість усім посадовцям здобути знання і вміння, необхідні у їх професійній діяльності, адже від професіоналізму посадовців залежить рівень життя мешканців територіальних громад.

Для цього вважаємо за необхідне:

- розробити загальнонаціональну стратегію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів місцевого самоврядування;
- створити систему мотивації та стимулів для постійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування;
- забезпечити стабільне фінансування системи за рахунок запровадження обов'язкових нормативів цільових відрахувань із бюджетів місцевого самоврядування;
- запроваджувати дистанційне навчання, яке дає змогу навчатися безпосередньо за місцем проживання, враховує базовий рівень знань та цілі навчання кожного окремого слухача.

#### Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Закон України «Про органи самоорганізації населення» 11 липня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

4. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

5. Спільнота практиків: інновації в місцевому самоврядуванні: навч. посіб./ За заг. ред. О. Рафальського, С. Малікова. – К.: Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO, 2012. – 152с.